

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Sihtasutus Kutsekoda
kutsekoda@kutsekoda.ee
Mustamäe tee 16
Tallinn
10617, Harju maakond,
Registrikood: 90006414

01.10.2024

nr 11.4-35/24/1126

OTSUS **finantskorrektsiooni tegemise kohta**

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood 70007340, edaspidi *RTK*, *rakendusüksus*, *keskne hankija*) teeb meetme 21.4.6.2, "Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed" raames otsuse Sihtasutuse Kutsekoda (edaspidi toetuse saaja või hankija) elluviidava tegevuse „Kutsesüsteemi reform“ (nr 2021-2027.4.06.23-0001; edaspidi *projekt*) osas.

Rakendusüksus tuvastas, et toetuse saaja ei ole ametiprofiilide koostamise teenuse tellimisel järginud riigihangete seaduses (edaspidi *RHS*) ning Sihtasutuse Kutsekoda hankekorras sätestatud nõudeid, mistõttu kohaldab rakendusüksus rikkumistega seotud kulude osas finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 7020,38 eurot**.

Otsuse tegemise aluseks on perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi *ÜSS*) § 28 ja § 29 lg 3, Vabariigi Valitsuse 12.05.2022 määruse nr 55 „Perioodi 2021– 2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ÜM2022*) § 34 lg 1 punkt 2, § 35 lg 1, § 36, § 37 lg 4, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ÜM2014*) § 22⁸, haridus- ja teadusministri 16.11.2022 käskkiri nr 1.1-2/22/314 „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevusele „Kutsesüsteemi reform“ (edaspidi *TAT*) punkt 13, Sihtasutus Kutsekoda 29.09.2020 korraldus nr 1-3/17, „Sihtasutus Kutsekoda hankekord“ (edaspidi *hankekord*) punkt 3, samuti antud projekti raames esitatud kuludokumendid (edaspidi *KD*) ja toetuse saajaga peetud kirjavahetus.

TAT punkt 11.1 sätestab, et elluviijale kohalduvad lisaks TATis sätestatud ÜM2022 §-s 11 sätestatud kohustused, mille lõike 1 kohaselt on toetuse saaja kohustatud järgima riigihangete seadust, kui ta on hankija riigihangete seaduse tähenduses. Sihtasutus Kutsekoda on avaliku sektori hankija RHS § 5 lg 2 p 4 tähenduses ja on kohustatud seega läbi viima riigihanke, järgides RHSis sätestatud korda.

1. Toetuse saaja ei ole täitnud ametiprofiilide teenuse tellimisel talle STS-ga pandud kohustust järgida riigihangete seadust

1.1 Rikkumise asjaolud

Projekti tegevuste kohaselt on projektis planeeritud koostada 400 ametiprofiili, mida koostavad töölepingute alusel toetuse saaja 3 oskuste süsteemi spetsialisti. Kuna toetuse saajal oli infosüsteemi „Oskuste kompass“ testperioodi alguse tähtajaks vajadus koostada suurel hulgal ametiprofiile, siis kaasati tööde teostamiseks lisaks töötajatele ka ekspert M.N, kellega sõlmiti 03.07.2023 töövõtuleping nr ESF-122 tähtajaga 31.12.2023. Töövõtulepingute kohaselt tasub tellija ühe ametiprofiili koostamise eest brutotasu 250 eurot. 03.01.2024 sõlmiti isikuga M.N ametiprofiilide koostamiseks töövõtuleping nr ESF-157 tähtajaga 30.04.2024. Tellitava teenuse mahtu ei ole lepingutes välja toodud.

Toetuse saaja oli 02.02.2024 avaldanud oma kodulehel antud teenuse tellimiseks konkursikutse pakkumise tähtajaga 13.02.2024, millele laekus sama isiku M.N pakkumus. Kuivõrd isikuga M.N oli juba sõlmitud töövõtuleping ametiprofiilide koostamiseks, siis otsustas toetuse saaja jätkata tööde tellimist juba sõlmitud töövõtulepingu alusel.

Rakendusüksus tuvastas kulude kontrollimisel, et toetuse saaja on isikuga M.N ametiprofiilide koostamise teenuse osutamise lepingud sõlminud otseostuna ja ei ole kuni 13.02.2024 isikult M.N ametiprofiilide koostamise teenuse tellimisel järginud RHS §-s 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid ja hankekorda.

1.2 Toetuse saaja seisukoht

Toetuse saaja selgitas 04.07.2024 järgmist: „03.01.2024 allkirjastatud töövõtuleping sõlmiti enne konkursiteate väljakuulutamist. Pärast konkursi tulemuste selgumist (M. N oli ainuke kandidaat ja osutus võitjaks) jätkati M.N-lt tööde tellimist juba sõlmitud, kehtiva töövõtulepingu alusel.“. Teenuse eeldatava maksumuse osas selgitas toetuse saaja, et arvestas maksumuseks brutosummana 29 999 eurot, mis ei ületa lihthanke korraldamise piirmäära ning et üle selle piirmäära konkursi tulemusena tehtavaid töid ei tellita. Kui selgub, et vajadus ametiprofiilide koostamise teenuse tellimiseks on jätkuvalt olemas, korraldatakse riigihange. Toetuse saaja selgitas veel, et lihthanget ei korraldatud, kuna nende teadmist mööda teenuse maksumus ei ületa lihthanke piirmäära (brutosumma on 25 000 eurot, koos tööandja maksudega 33 450 eurot).

Toetuse saaja 01.08.2024 selgituse kohaselt ei ole projektis ametiprofiilide koostamine planeeritud hankega sisseostetava teenusena, vaid neid koostavad töölepingu alusel 3 spetsialisti. Seoses oskuste infosüsteemi („Oskuste kompass“) arendamisega kaasati lisaks töötajatele ka töövõtulepinguga ekspert, kuna vajati kiiresti suurel hulgal ametiprofiile „Oskuste kompassi“

testperioodi alguse tähtajaks ning tänaseks on ligi 400 (383) ametiprofiili koostatud ja oskuste infosüsteemi „Oskuste kompass“ sisestatud.

2023. aastal eksperdi leidmise osas selgitas toetuse saaja järgmist: *„Töövõtulepinguga kaasatud ekspert M. N on eesti keele spetsialistide ja teadlaste hulgas tunnustatud ja tuntud ekspert, kes omab ka andmeanalüüsi võimekust – see on haruldane kooslus ning ametiprofiilide koostamisel väga vajalik võimekus. Seetõttu tehti temale 2023. a ettepanek tulla appi töövõtulepingu alusel ametiprofiile koostama.*

1.3 Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Rakendusüksuse hinnangul ei muuda toetuse saaja selgitused käesoleva rikkumise asjaolusid ega järeldusi ning ei anna alust finantskorrektsioonist loobumiseks.

RHS § 3 kohaselt peab hankija kasutama rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt, tegutsema ostu korraldamisel läbipaistvalt ja kontrollitavalt ning sõlmima hankelepingu parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte alusel, tagades konkurentsi efektiivse ärakasutamise ostul.

Sihtasutuse Kutsekoda hankekorra punkti 3 kohaselt tuleb alla hankemenetluse piirmäära jäävate teenuste tellimisel järgida RHS-s sätestatud riigihanke läbiviimise üldpõhimõtteid.

Käesoleval juhul on toetuse saaja ametiprofiilide koostamise teenuse tellimisel pöördunud otse isiku M.N poole ja sõlminud temaga ametiprofiilide koostamise osutamiseks töövõtulepingud ning alles 02.02.2024 avaldanud oma kodulehel antud teenuse tellimiseks konkursiteate pakkumiste tähtajaga 13.02.2024. Rakendusüksus leiab, et toetuse saaja poolt otseostuna töövõtulepingute sõlmimine ei ole läbipaistev, konkurentsi ära kasutav ning ei taga piisava kontrollijälje olemasolu. Toetuse saaja on eiranud oma hankekorda ja RHS §-s 3 sätestatud üldpõhimõtteid, mille järgi peab hankija riigihanke korraldamisel kasutama rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt ning saavutama riigihanke eesmärgi mõistliku hinnaga, tagades konkurentsi korral erinevate pakkumuste võrdlemise teel parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte. Kuivõrd ametiprofiilide koostamise teenuse tellimisel ei ole võetud võrreldavaid pakkumusi, siis ei saa olla veendunud, et hankija kasutas rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt ning on sõlminud lepingu parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte alusel. Rakendusüksus leiab, et kui toetuse saaja oleks teenuse tellimiseks võtnud võrreldavaid pakkumusi, siis oleks ametiprofiilide koostamise teenuse maksumus võinud kujuneda soodsamaks.

Läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtte eesmärk on, et riigihanke menetlus oleks läbipaistev ja kontrollitav ka kolmandate isikute poolt. Toetuse saaja peab hanke läbi viima selgete ja üheste reeglite alusel, mille järgimine on nii sisu kui vormi poolest tagantjärei tuvastatav. Olukord, kus hankija kaldub kõrvale omaenda kehtestatud reeglitest, ei ole läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõttega kooskõlas. Konkurentsi efektiivse ärakasutamise põhimõtte tähendab seda, et toetuse saaja peab looma võimaluse, et hankija poolt korraldatud hankes saaks osaleda võimalikult palju sobivaid pakkujaid. Toetuse saaja ülesanne on tagada asjakohaste meetoditega sobivate pakkujate paljususe ja saada turutingimustele vastavad võrreldavad pakkumused. Pakkujate paljususe ei ole tagatud olukorras, kus hankija pöördub teenuse saamiseks ühe konkreetse pakkuja poole.

Eelnevalt tulenevalt on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja, jättes ametiprofiilide koostamise teenuse tellimisel võtmata võrreldavad pakkumused, ei ole ametiprofiilide koostamise teenuse tellimisel järginud oma hankekorda ja RHS §-s 3 sätestatud üldpõhimõtteid. Seega on toetuse saaja rikkunud talle TAT punktis 11.1 ja ÜM2022 § 11 lõikes 1 pandud kohustust järgida hangete korraldamisel RHS-is sätestatud nõudeid.

1.4 Rikkumisele kohalduv finantskorrektsiooni määr 25%

ÜM2022 § 34 lg 1 punkti 2 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. ÜM2022 § 36 alusel kohaldatakse hankemenetluse rikkumise korral ÜM2014 §-e 22–22⁸.

Eeltoodud rikkumise osas esinevad ÜM2014 § 22⁸ toodud asjaolud, mille kohaselt, kui alla riigihanke piirmäära riigihanke korraldamisel rikutakse riigihangete seadust, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hankelepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra 2, 5, 10 või 25 protsenti, välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.

Rakendusüksuse hinnangul on otsuses kirjeldatud rikkumise olulisust ja raskust hinnates proportsionaalne rakendada kõige rangemat finantskorrektsiooni määra ning peab põhjendatuks vähendada tekkinud abikõlblikku kulu 25 protsendi võrra. Arvestades asjaolu, et toetuse saaja on sihilikult eiranud omaenda hankekorras kehtestatud reegleid ning on teenuse tellimiseks sõlminud hankelepingu konkurentsitingimusi kasutamata, siis on tegemist raske loomuga rikkumisega, mille osas ei pea rakendusüksus võimalikuks 25%-st väiksemat finantskorrektsiooni rakendada. Kuna ei ole teada, milliseks oleks kujunenud ametiprofiilide koostamise teenuse maksumused, kui hankija oleks võtnud võrdlevaid hinnapakkumusi, siis pole välistatud, et nõuetekohase hanke läbiviimisel olnuks sõlmitud lepingud soodsamad. Sellest tulenevalt pole toetuse saaja taganud struktuuritoetuse säästlikku ja läbipaistvat kasutamist ning Euroopa Liidu finantshuvisid on kahjustatud. Ühtlasi selgitab ühendmääruse seletuskiri, et RHS §-s 3 nimetatud üldpõhimõtete olulise riive korral, tuleb eelduslikult rakendada 25% finantskorrektsiooni määra. Järelikult peab seadusandja antud rikkumist piisavalt oluliseks puuduseks, mistõttu ei saa toetuse saajal tekkida eelkirjeldatu valguses õigustatud ootust, et RHS § 3 üldpõhimõtete mittejärgimise korral peaks rakendatav finantskorrektsiooni määr 25 protsendist madalam olema.

Rakendusüksus selgitab, et riigihangete rikkumiste korral ei ole üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

1.5 Finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Käesolevaks hetkeks on projektis kajastatud ja välja makstud tegevuse 2.2.2 „Otsene personalikulu“ raames kuni 13.02.2024 isikult M.N tellitud ametiprofiilide kulusid kokku summas

24 418,50 eurot (sh maksud, KD-d nr 187, 198, 207, 216, 234, 239, 244, 249, 282, 294, 298, 309, 317, 321 ja 334).

Lähtuvalt otsuse punktist 1.4 loeb rakendusüksus loetletud KD-des projekti tegevuse 2.2.2 raames kajastatud ametiprofiilide koostamise teenuse kuludest mitteabikõlblikuks kokku 6104,63 eurot ($24\,418,50 \cdot 25\%$). Lisaks on toetuse saajale hüvitatud otsestest personalikuludest ühtse määra alusel 15% kaudseid kulusid kokku summas 3663 eurot, millest loeb rakendusüksus mitteabikõlblikuks 915,75 eurot. Seega on mitteabikõlblik summa kokku **7020,38 eurot** ($6104,63 + 915,75$), millest toetus on 7020,38 eurot.

ÜSS § 29 lõike 3 kohaselt võib tagasimaksmisele kuuluva toetuse tasaarveldada sama projekti raames väljamaksmisele kuuluva toetusega. Eeltoodust tulenevalt tasaarveldab rakendusüksus toetuse saajale järgnevat väljamakstavat toetuse summat ehk vähendab seda tagasimakstava 7020,38 euro võrra.

ÜM2022 § 37 lõike 3 kohaselt vähendatakse finantskorrektsiooni otsuse tegemisel toetust ning omafinantseeringut vastavalt makse tegemise ajal kehtivale toetuse proportsioonile. ÜM2022 § 37 lõike 4 alusel vähendab rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse alusel toetuse andmise tingimuste käskkirjaga kinnitatud abikõlblike kulude eelarvet.

2 Toetuse saaja ärakuulamisõiguse tagamine

Tulenevalt ÜSS § 13 lg 2 punktist 3 annab rakendusüksus enne finantskorrektsiooni otsuse tegemist võimaluse toetuse saajal esitada oma seisukohad. Rakendusüksus edastas 09.09.2024 toetuse saajale finantskorrektsiooni otsuse eelnõu, paludes esitada omapoolne seisukoht antud otsuse kohta hiljemalt 23.09.2024. Toetuse saaja vastas, et soovivad mitteabikõlbliku toetuse tagasimakse kohustuse asendada tasaarveldamise võimalusega ning otsuse muus osas toetuse saajal kommentaarid puudusid. Kuivõrd käesolevaks hetkeks on esitatud hüvitamiseks kulusid mahus, millede väljamaksmisel on võimalik tagasimaksmisele kuuluv toetus tasaarveldada, siis korrigeeris rakendusüksus otsust.

3 Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti „Kutsesüsteemi reform“ raames mitteabikõlblikuks kuluks **7020,38 eurot**, millest toetus moodustab 100%;
2. nõuda toetuse saajalt tagasi KD-s nr 187, 198, 207, 216, 234, 239, 244, 249, 282, 294, 298, 309, 317, 321 ja 334 alusel väljamakstud toetus summas **7020,38 eurot**;
3. tasaarveldada käesoleva otsuse resolutsiooni punkti 2 alusel tagasinõutav summa menetluses olevate kuludokumentide arvelt, vähendades täiendavalt väljamakstavat toetust 7020,38 euro võrra;
4. teha rakendusüksusele ettepanek vähendada projekti tegevuses 2.2.2 „Otsene personalikulu“ eelarvet summas 6104,63 eurot ja ühtse määra kulusid 915,75 eurot.

Otsuse peale on õigus esitada ÜSS § 31 lg 1, § 32 lg 3 ja haldusmenetluse seaduse § 75 kohaselt vaie rakendusüksusele 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil isik sai või oleks pidanud otsusest teada saada.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Liivika Põder
663 2025
Liivika.Poder@rtk.ee